

KISS DÁVID

A Magyar Népköztársaság terrorelhárító egységeinek kézifegyverei és egyéb fegyverzeti anyagai (1973-1990)

Absztrakt

A Magyar Népköztársaság terrorelhárító képessége az 1973. januári balassagyarmati túsztűzdráma kirobbanásával egy időben indult fejlődésnek. A különleges terület különleges fegyverzetet is kívánt, melyet az illetékesek hazai és külföldi forrásokból, gyakran innovatív módszerekkel szereztek be.

Kulcsszavak: Magyar Népköztársaság, terrorelhárítás, fegyverzet

Abstract

The counter-terrorism capabilities of the Hungarian People's Republic began to develop at the same time as the Balassagyarmat hostage drama erupted in January 1973. This special police capability also required special weaponry, which the authorities acquired from domestic and foreign sources, often using innovative methods.

Keywords: Hungarian People's Republic, counterterrorism, armament

Történelmi áttekintés

A magyarországi rendőri terrorelhárító egységek felállításának történeti előzményeit nemzetközi szinten az 1972-ben a müncheni nyári olimpián történt terrortámadás jelenti. A támadás során a Fekete Szeptember elnevezésű palesztin terrorszervezet fegyveresei rohanták le az olimpiai faluban pihenő izraeli sportolók szállásait, a nyugatnémet rendőri fegyveres erőikkel kialakult tűzharcban pedig 11 olimpikon és edző halt meg. A nemzetközi sajtó által élő adásban közvetített dráma kibontakozása nyugaton és

keleten egyaránt felhívta a figyelmet a nemzetközi terrorizmus veszélyeire.¹

A hazai terrorelhárítás fejlődésének szintén lökést adott egy másik, magyarországi kötődésű terrorcselekmény, melyet 1973. január 7. és 12. között vitt véghez két balassagyarmati testvér, Pintye László és Pintye András. A fiúk, apjuk szolgálati fegyvereit (egy darab 7,62x39 mm-es gépkarabélylőszert tüzelő AMD-65 gépkarabélyt és egy darab 9x18 mm-es Makarov lőszert használó Pa-63 pisztolyt) a határőrség laktanyájából magukhoz véve, a balassagyarmati Geisler Eta leánykollégiumhoz siettek, ahol a karácsonyi szünetről éppen csak visszatért húsz lányt az egyik hálóterembe tereltek, majd kijelentették, hogy senkit nem engednek haza. Az öt napig tartó túszerdrama végén 1973. január 12-én 12 óra 03 perckor a kollégiummal szemközti tanácsháza épületében elhelyezett rendőri mesterlővészek három lövést adtak le, melyek Pintye András túszejtőt halálosan megsebesítették.²

A balassagyarmati túszerdramát követően két változtatás is bekövetkezett a Belügyminisztérium szervezeti kultúrájában. Az első, Benkei András belügyminiszter 1973/02. számú parancsa a belső rend megszilárdítását, valamint a belügyi objektumokba illetéktelenek belépését meggátoló intézkedés volt, mely utasításba adta a beléptetési biztonság felülvizsgálatát, különösen azokban a belügyi objektumokban, ahol fegyvereket vagy államtitkokat is tároltak.³

¹ MARAS, Marie-Helen: A terrorizmus elmélete és gyakorlata. Antal József Tudásközpont Budapest. 2016. 11. o. (a továbbiakban: MARAS)

² 10-80/1973. sz. Tájékoztató a Balassagyarmaton 1973. január 8. és 12. között történt fegyveres terrorcselekményről és felszámolásáról (BM Titkárság Budapest, 1973.) (ÁBTL - 4.2 - 10 - 80/1973) p. 2. (a továbbiakban: 10-80/1973.)

³ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 02. számú PARANCSA a belső rend és biztonság megszilárdítása tárgyában (Budapest, 1973. január 25.) (ÁBTL - 4.2 - 10 - 21/2/1973) 1 – 2. o. (a továbbiakban: BM 1973/02)

Ezzel párhuzamosan, 1973-tól, belügyminiszteri szóbeli utasításra megkezdődött a Forradalmi Rendőri Ezred keretén belül úgynevezett „akciószakaszok” kialakítása.⁴ Az ezred századainak első szakaszából kikerülő válogatott állomány rendőri alapfeladata mellett kapott különleges kiképzést. Az első szakaszok belső munkája kapcsán az alakulat egykori tagja, Szórádi István, így emlékezett:

„Az első szakaszba – ami a század krémje volt – csak sportmúlttal rendelkező (...) személyek kerülhettek különleges kiválasztás alapján. Alakiztunk, hegyet másztunk, lőttünk és összevissza vertük egymást.”⁵

A kiképzési feladatok és a speciális rendőri munka koordinálására 1979-ben létrehozták a Forradalmi Rendőri Ezred akció alosztályát, mely szervezeti elem szervezte és végezte többek között az „akciószakaszok” állományának fizikai, pszichológiai, löelmélet- és lökészség-, valamint speciális harckiképzési felmérését.⁶

1982-ben dr. Horváth István belügyminiszter kiadta a terrorcselekmények megelőzésével, felderítésével, elhárításával kapcsolatos feladatokról szóló 28/1982. számú parancsot, melyben így fogalmaz:

„(...) A terrorizmusnak a Magyar Népköztársaság területén nincs és a jövőben sem lehet létalapja, feltétele. Ugyanakkor nem zárható ki ezek előfordulásának lehetősége, illetve az, hogy a bűnözők és az ország szocialista berendezkedésével szélsőségesen szemben állók köréből egyesek, továbbá

⁴ A VCSÉK BM FRE Parancsnokának beszámolója a „KOMONDOR” Tero-relhárító Szolgálat felkészültségének helyzetéről, az egység létrehozása óta eltelt időszak tapasztalatairól (Vörös Csillag Érdemrenddel Kitüntetett BM Forradalmi Rendőri Ezred Parancsnokság Budapest, 1988.) 2. o. (a továbbiakban: VCSÉK BM FRE PK BESZÁMOLÓ 1988.)

⁵ SZÓRÁDI István – FARAGÓ Ottó: Egy kommandós élete. Magánkiadás. 2002. 190. o. (a továbbiakban: SZÓRÁDI – FARAGÓ)

⁶ VCSÉK BM FRE PK BESZÁMOLÓ 1988. 2. o.

egy-egy kóros elmeállapotú személy ilyen módszerek és eszközök alkalmazását is megkísérelje.”⁷

A parancs a terrorizmus veszélye mellett többek között feladatul szabta az Országos Rendőr-főkapitányság illetékes szervei részére a terrorcselekmények felszámolására kijelölt speciális rendőri alegységek kiképzését, valamint ezen alegységek szükséges felszereléssel történő ellátását egyaránt.⁸

Ilyen előzmények után jött létre 1987. október 1-jén a Vörös Csillag Érdemrenddel Kitüntetett BM Forradalmi Rendőri Ezred kötelékében, az „akciószakaszok” összevonásával és egy törzs kialakításával a hat bevetési csoportból álló „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat.⁹ Az ehhez az alakulathoz alapító tagként csatlakozó Kiss László így emlékezett az alakulatnál folytatott fegyveres kiképzés mentális oldalára:

„Ez az első eset volt, amikor rá kellett jönnöm, hogy a lövészet nem csak egy úri sport, vagy a céllövöldék vidám játéka, ahol egy húsz forintos kulcs-tartó a tét, aminek megszerzésében nincs nagy kihívás, vagy vesztenivaló. A lövészet egy olyan lehetőség gyakorlása, ami egy rendőr életében (ha minden jól megy) ritkán adódik. (...) »lehetőség« a rendőr számára is, de egy elkövető számára is »lehetőség«. A rendőrnek törvény adta lehetősége, hogy ha feladatát máshogy, vagy enyhébb eszközökkel nem tudja végrehajtani, akkor végszükség esetén fegyverét használhatja. Ez a rész nagyon aprólékos pontossággal meg van határozva a rendőri törvényben. (...) Durván fogalmazva, a rendőr élet és halál ura. Az más kérdés, hogy jogos, vagy

⁷ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 28/1982. számú PARANCSA a terrorcselekmények megelőzésével, felderítésével, elhárításával kapcsolatos feladatokról (Budapest, 1982. szeptember 6.) 1-2. o. (ÁBTL - 4.2 - 10 - 22/28/1982) 2. o. (a továbbiakban: BM 1982/28)

⁸ BM 1982/28. 4. o.

⁹ Jelentés a „KOMONDOR” Szolgálat helyzetéről, feladatairól, feladatellátásához szükséges szervezeti, anyagi és technikai feltételekről. 1. o. (a továbbiakban: KOMONDOR-JELENTÉS 1990.)

nem jogos a fegyverhasználat, ezt általában utólag vizsgálják, de a »lehetőség« ott van minden lépésnél. A rendőr fegyverével jár-kezel, ha indokolt haza is viheti, szabadnapján is azonnal használhatja, ha a körülmények úgy alakulnak és azzal is aludhat, ha kedve tartja. (...) Én is hurcibáltam a fegyvert, mert macsó volt és kellett is, de elég hamar hozzá tudtam szokni és nem is fogott el az állandó bizonyítási kényszer. Ez általában a kisebb-rendületi komplexusban szenvedők sajátossága, akik mindenhol szerepelni akarnak, figyelmet, elismerést követelnek valami olyasmi pótlására, ami nem adatott meg a számukra. Ezt a szereplési vágyat hamar kinevelték belőlünk. Először is megtanultuk, hogy nem vagyunk Supermanek és a jó eredmény elérése mögött rengeteg meló van.”¹⁰

Az 1988-ban 130 fős¹¹ „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálatot 1991 első felében számolják fel, és alakítják át a Rendőrség Különleges Szolgálatává. Ezzel a Magyar Népköztársaság első országos hatáskörű és nemzetközileg is ismert terrorelhárító egységének története véget ér.¹² Jelen tanulmány kísérletet tesz arra, hogy levéltári források, visszaemlékezések és korabeli film- valamint fényképfelvételek alapján rekonstruálja a magyarországi rendőri terrorelhárító egységek fegyverzeti ellátottságát, valamint az ezekhez a lőfegyverekhez tartozó kiegészítők meglétét 1973 és 1989 között. A tanulmány a rendszeresített lőfegyverek típusainak bemutatásán túl végkövetkeztetésével igyekszik mérlegelni az egység fegyverzeti ellátottságának szintjét, a rendszeresített lőfegyverek és kiegészítőik hatékonyságát a kortárs felhasználók véleménye alapján. A tanulmányban szereplő fegyvertípusok megnevezése a korabeli magyar levéltári forrásokat követi, ám a fegyverekről szóló bekezdésekben megjelölésre kerülnek azok nemzetközileg ismert, vagy eredeti gyártási megnevezéseik is.

¹⁰ KISS László: Regényes életem – Egy terrorelhárító visszaemlékezései (a kézirat a szerző birtokában) 1-6. o. (a továbbiakban: KISS)

¹¹ VCSÉK BM FRE PK BESZÁMOLÓ 1988. 2-3. o.

¹² KOMONDOR-JELENTÉS 1990. 5. o.

Pisztolyok

A rendőri fegyveres munka alapvető eszközei a rajtaütés, az önvédelem és a közelharc megvívásának eszközei, a pisztolyok. Ezek a rövid csövű, öntöltő rendszerű maroklőfegyverek, melyek többféle tárelrendezéssel (például szekrénytár, forgó dobtár) rendelkezhetnek, a töltényűrben lévő pisztolylőszer elsütésekor felszabaduló kinetikus energiát, vagy más rendszereknél a mechanikus energiát használják fel arra, hogy elvégezzék a töltés-ürítés folyamatát.¹³

- Pa-63 öntöltő pisztoly (9×18 mm Makarov)¹⁴: Az öntöltő, szekrénytárban hét darab pisztolylőszer befogadására alkalmas hadipisztoly a német Walther PP mintájára készült, és rendszeresített önvédelmi oldalfegyvere volt a magyar fegyveres erők számos alakulatának 1963-tól. A pisztoly elméleti tűzgyorsasága 30 lövés percenként, a lövedék hatásos lőtávolsága 350 méter, de a fegyver 50 méterig alkalmas célzott lövés leadására.¹⁵ A fegyverből a Forradalmi Rendőri Ezred állományának minden hivatásos rendőre 1-1 darabbal rendelkezett, szolgálati oldalfegyverként, pisztolyonként két darab tárral.¹⁶ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat részére kiadott pisztolyokhoz, a 9×18 mm-es Makarov lőszerrel megegyező kialakításban adták ki a krétaporral töltött gyakorló töltényt,

¹³ PAP Péter: Kézilőfegyver Vademecum A-Zs (HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum. Budapest, 2022.) 251. o. (a továbbiakban: PAP)

¹⁴ KIMUTATÁS a „KOMONDOR” Szolgálat karhatalmi készletében lévő fegyverekről, lőszerekről és hadiműszaki felszerelésekről (Budapest, 1988.) 1. o. (a továbbiakban: KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988.)

¹⁵ A 9 mm-es Pa-63 pisztoly anyagismereti és lövtasítása (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1965) Pa-63: 3-4. o. (a továbbiakban: Pa-63)

¹⁶ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 9/1978. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalékkészleteinek újbóli meghatározására (Budapest, 1978.) 2. sz. melléklet: NORMA a fegyverek és a fegyverzeti anyagok használatára jogosultak részére – SZEMÉLYI FELSZERELÉS (ÁBTL - 4.2 - 10 - 21/9/1978 /4) (a továbbiakban: BM 1978/9)

valamint műanyag lövedékkal szerelt különleges „légimarsall” löszert, amelyet nyomás alá helyezett repülőgépek kabinjában is viszonylagos biztonsággal lehetett alkalmazni.¹⁷

1. számú ábra

9×18 mm Makarov Pa-63 öntöltő pisztoly átalakított szolgálati gyorstokban¹⁸

- 96M P9RC Parabellum pisztoly (9×19 Parabellum): A Magyar Honvédségnél 1996-ban rendszeresített hadipisztoly, mely a belga FN Hi-Power P-1935 pisztolyon alapult, a rendőrségnél 1987-1988 folyamán már csapatpróba alatt állt. A fegyver szekrénytárába 14 darab 9x19 mm-es Parabellum típusú lőszer fért, mely a korábban

¹⁷ KISS LÁSZLÓ INTERJÚ 3. o.

¹⁸ A szerző gyűjteményéből.

használt Pa-63-hoz képest kétszeresére növelt tárkapacitást jelentett. Az öntöltő rendszerű fegyver elméleti lőtulajdonságainak adatai megegyeztek a Pa-63 pisztolyéival.¹⁹ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében 50 darab ilyen pisztoly kapott helyet, így a bevetési állomány kevesebb, mint fele használhatott ilyen eszközt kiképzés vagy éles bevetések során.²⁰

- CZ ZKR pisztoly (9×29 mm R): A .32 special kaliberben gyártott, hatlövetű, forgótáras csehszlovák sportpisztolyokat, amelyekből összesen öt darab került a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletébe, elsődlegesen céllövészeti kiképzésre adták ki az állomány kijelölt részének.²¹ Érdeemes megjegyezni, hogy a kimutatás alapján az öt darab pisztolyhoz összesen 100 darab lőszer áll rendelkezésre, az alábbi megoszlásban: 40 darab „Winchester mach”, 20 darab „Winchester sakó”, 20 darab „Winchester normal”, 20 darab „cseh Winchester” pisztolylőszer.²² Érdeemes megjegyezni, hogy az állomány tagjai a kis számban elérhető pisztolyokkal személyes visszaemlékezések alapján nem találkoztak.²³
- TOZ sportpisztoly (.22 LR): Valószínűsíthetően a szovjet eredetű TOZ-35 típusú .22 LR kaliberű szabadpisztolyt²⁴ takarja a megnevezés, melyből a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében egyetlen darabot találhatunk. A fegyvert, hasonlóan a CZ ZKR revolverhez, elsősorban sportlövészeti, valamint

¹⁹ Használati utasítás és biztonsági előírások a 96M P9RC típusú hadipisztolyhoz. (FÉG Fegyvergyártó Kft. 1996.) 9. o. (a továbbiakban: P9RC)

²⁰ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

²¹ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

²² A különféle lőszer megnevezései a kimutatásban használt írásmódban, változatlan formában kerültek közlésre Vö.: KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

²³ Kiss László szóbeli közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

²⁴ A „szabadpisztoly” kifejezés az 50 méteres pisztolylövészeti sportág elnevezéséből ered, melynek során a lőfegyvert egy kézben, azaz „szabadon”, támaszték vagy támasztó kéz nélkül használják. A kifejezés egyben a sportágban használt egykezes pisztolyok gyűjtőneve is.

alapozó lökiképző fegyverként szerezték be.²⁵ A karhatalmi készlet a típus kapcsán nem sorol fel a fegyverhez tartozó lőszer mennyiséget.²⁶

Géppisztolyok

A pisztolylőszert tüzelő, egyes- és sorozatlövésre egyaránt alkalmas kis-méretű, kompakt tűzfegyverek a 20. század első évtizedeiben a katonai felhasználás mellett kifejezetten rend- és vagyonvédelmi céllal fejlesztették ki. A 25 és 100 méter közötti hatásos lőtávolsággal rendelkező fegyverek az állami fegyveres szervezetekkel párhuzamosan gyorsan utat találtak maguknak az alvilági és paramilitáris körökhöz is, mint a bűnszervezetek vagy a partizánmozgalmak.²⁷

- P-63M géppisztoly (9×18 mm Makarov): A lengyel PM-63 RAK volt az első olyan külföldi géppisztoly, amelyet a Forradalmi Rendőri Ezred állománya részére rendszeresítettek. A fegyvert a Lengyel Néphadsereg harcokszó, járművezető, valamint ejtőernyős katonái részére tervezték, az egyik első klasszikus PDW-fegyverek²⁸ egyike. A kompakt, cső alá hajtható mellső markolattal, kihajtható válltámasszal és a pisztolymarkolatban helyet kapó, 15 vagy 25 darab 9×18 mm Makarov pisztolylőszer befogadására alkalmas szekrénytárral szerelt géppisztoly ideális választást jelentett a belügyi, rendvédelmi feladatok ellátására.²⁹ A levéltári források alapján 1978-ban összesen 131 darab géppisztoly állt a magyar belügyi

²⁵ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

²⁶ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

²⁷ PAP: 112-113. o.

²⁸ Personal Defense Weapon = személyvédelmi fegyver, mely a hagyományos géppisztolyoknál kisebb méretű, kompakt, mindkét kézzel használható, sorozat- és egyeslövésre egyaránt alkalmas lőfegyvert jelöl. (Vö.: PAP: 246. o.)

²⁹ INSTRUCTION MANUAL FOR INTERARMS PM-63C SEMIAUTOMATIC PISTOL CALIBER 9 X 18 MAKAROV 2. o. (a továbbiakban: PM-63 RAK)

szervek rendelkezésére, melyből 120 darabot a Forradalmi Rendőri Ezred zászlóaljainak, 6 darabot a Budapesti Rendőr-főkapitányság készenléti csoportjának, 5 darabot pedig a BM Kormányőrség személybiztosítóinak adtak ki.³⁰

- SHE-61M géppisztoly (7.65×17 mm): A géppisztolyt eredetileg 1961-ben rendszeresítette a Csehszlovák Néphadsereg, a lengyel PM-63 RAK géppisztolyhoz hasonló PDW szerepkörben, Sa vz. 61 Škorpion néven. A cső fölé hajtható válltámasszal szerelt, egyes- és sorozatlövés leadására egyaránt alkalmas fegyvert 10, illetve 20 darabos íves szekrénytárral rendszeresítették, melyekhez nagyméretű bőr pisztolytáskát, valamint szintén bőrből készült kettős tártartót alakítottak ki. A csehszlovák géppisztoly első magyar belügyi vonatkozású levéltári említésére 1982-ben került sor, a Belügyminisztérium I/II. Csoportfőnökének a fegyverek központi nyilvántartásáról szóló 2/1982. számú intézkedésében. Itt, a központi, mennyiségi és szám szerinti nyilvántartásra kötelezett fegyverekről készült kimutatásban, „*SHE-61M géppisztoly*” néven találkozhatunk a típusal.³¹ Ezzel szemben a „KOMONDOR” Szolgálat karhatalmi készletében lévő fegyverekről, lőszerokről és hadiműszaki felszerelésekről szóló kimutatásban a fegyver „*SHE 7,65 mm-es géppisztoly*” néven szerepel.³² 1983-ban rögzítik a Belügyminisztérium állománya számára elérhető géppisztolyok pontos számát. A különféle rendőri szerveknél készletezett SHE-61M géppisztolyok számát összesen 126 darabban határozzák meg, melyből 120 darab a For-

³⁰ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 9/1978. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalék készleteinek újbóli meghatározásáról (Budapest, 1978.) (ÁBTL - 4.2-10-21/9/1978) 5. o. (a továbbiakban: BM 1978/9)

³¹ A BELÜGYMINISZTERIUM I/II. CSOPORTFŐNÖKÉNEK 2/1982. számú INTÉZKEDÉSE a fegyverek központi nyilvántartásáról (Budapest, 1982.) (ÁBTL - 4.2-10 - 21/3/1982_5) 9. o. (a továbbiakban: BMI/II. 1982)

³² KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

radalmi Rendőri Ezred négy zászlóaljához, 6 darab pedig a Budapesti Rendőr-főkapitányság ügyeleti csoportjához került.³³ Így elmondható, hogy ez a típus tekinthető a lengyel P-63M géppisztoly váltótípusának a magyar belügyi szerveknél. Érdeemes megjegyezni, hogy a statisztikák nem minden esetben mutatnak egyezést, hiszen a Forradalmi Rendőri Ezred „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat 1988-ban összesen 76 darab ilyen típusú géppisztollyal rendelkezett, amely az 1983-ban országosan meghatározott készlet 60%-át jelentette. Arról pedig jelenleg nem ismert forrás vagy kimutatás, hogy a maradék 50 darabbal pontosan mi történt.³⁴

2. számú ábra
7.65×17 mm SHE-61M géppisztoly³⁵

³³ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 26/1983. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalék készleteinek újbóli meghatározásáról szóló 9/1978. számú belügyminiszteri utasítás mellékleteinek módosításáról (Budapest, 1983.) (ÁBTL - 4.2-10-21/26/1983) 12. o. (a továbbiakban: BM 1983/26)

³⁴ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988. 1. o.

³⁵ A szerző gyűjteményéből.

- SZTECSKIN (9×18 mm Makarov) géppisztoly: A szovjet eredetű Sztecskin APSZ géppisztoly, hasonlóan a csehszlovák SHE-61M-hez és a lengyel P-63M géppisztolyhoz, szintén PDW-kategóriájú eszköz. Ám míg a csehszlovák és lengyel tervezők megoldása egy-egy végletekig lekicsinyített, kompakt géppisztolyt eredményezett, addig a szovjet fegyvertervezők egy megnövelt méretű, tárkapacitású és tűzerejű pisztolyban látták a probléma megoldását.³⁶ A Sztecskin géppisztoly, amelyet a fegyver tusaként is funkcionáló, fából, később bakelitből készült tokkal együtt osztottak ki, 20 darab 9×18 mm Makarov lőszer befogadására alkalmas szekrénytárral készült. A Sztecskin géppisztoly magyarországi története 1951-ben kezdődött, amikor a Belügyminisztérium ilyen fegyvereket rendelt a Szovjetuniótól a Kormányőrség részére.³⁷ A ruházat alá könnyen rejthető, nagy tűzerőt biztosító fegyverekből a Forradalmi Rendőri Ezred „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat 60 darabot³⁸ tartott raktáron, melyeket a korabeli visszaemlékezések alapján azon speciális szakfeladatot ellátó terrorelhárítók (tűzszerészek, kutya-vezetők, műszaki szakemberek) részére osztottak ki, akiknek elsődlegesen önvédelmi fegyverként volt szükségük ilyen eszközre.³⁹ A magyar belügyi rendvédelmi szervek fegyvertárában 1945 után elsőként rendszeresített speciális fegyvernek a Sztecskin géppisztolyt tekinthetjük.
- Beretta géppisztoly (9×19 Parabellum): A vizsgált korszak talán legkalandosabb utat bejárt kézfegyverének az olasz Beretta M12

³⁶ „A Sztecskin által tervezett 9 mm-es sorozatlövő pisztoly egy nagy erejű személyi oldal-fegyver, melyben egyesülnek a pisztoly és a géppisztoly harci jellegzetességei. Olyan tisztek számára készült, akik közvetlen harcfeleladatokban vesznek részt, valamint kis létszámú különleges egységek altisztjei és katonái számára.” H7455 Small Arms Manual - 9-mm Stechkin Automatic Pistol (Publishing House of the Ministry of Defence of USSR, Moscow, 1960.) 1. o. (a továbbiakban: STECHKIN)

³⁷ PAP: 19. o.

³⁸ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

³⁹ KISS László szíves közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

géppisztolyt tekinthetjük, hiszen a fegyverek a nemzetközi terrorista, a Magyarországon műveleti bázist berendező Ilich Ramírez Sánchez, ismertebb nevén „a Sakál” közvetítésével kerültek hazánkba.⁴⁰ A belügyi elhárítás 1986. március 8-án 24 darab géppisztolyt foglalt le a Ferihegyi repülőtéren.⁴¹ A lefoglalt fegyverek közül 22 darab a Belügyminisztérium kezelésébe, egy darab pedig Tápiószecsőre, a fegyverzeti ellátó központ tanintézetébe került.⁴² A fennmaradó egy géppisztoly 1986 végén került a Hadtörténeti Intézet és Múzeum gyűjteményébe.⁴³ Érdekes körülményt jelent az a tény, hogy mindegyik lefoglalt géppisztoly fegyverszámát kiköszörlték, így azonosításukra először alumíniumbilétákat,⁴⁴ majd azok sérülékenysége miatt a fegyverszámra filctollal felírt háromjegyű számot alkalmaztak.⁴⁵ A nyitott zárpozícióból tüzelő, tömegzáras rendszerű, a fegyver mellé behajtható válltámasszal és mellső markolattal, valamint markolat- és tokbiztosítóval rendelkező Beretta M12 géppisztoly, melyet az olasz hadsereg bizalmatlanul fogadott, inkább rendvédelmi, biztonsági feladatokat ellátó szervezetek körében, valamint a különleges alakulatok soraiban találta meg a helyét.⁴⁶ A fegyverek magyar leltárjegyzékekben először az 1988. október 25-én kelt tapasztalati jelentés 5. számú mellékletében jelennek meg, ahol 21 darab „Beretta géppisztoly, 9 mm-es” jelzésű fegyver

⁴⁰ BEKE József: A terrorelhárítás kialakulása és fejlődése Magyarországon a hidegháborúban a „C-79-es” akta tükrében – Doktori értekezés (Nemzeti Közszolgálati Egyetem – Rendészettudományi Doktori Iskola Budapest, 2022) 11. o.

⁴¹ BECZ László szíves közlése.

⁴² BECZ László szíves közlése.

⁴³ SZATMÁRI András főhadnagy, a HM Hadtörténeti Intézet Modern Lőfegyver Gyűjtemény, gyűjteményvezetőjének szíves közlése.

⁴⁴ KISS László írásbeli közlése (2013. április 26.)

⁴⁵ SZÓRÁDI István szíves közlése (az interjú leirata a szerző tulajdonában)

⁴⁶ Beretta M12 Subgun: The Spaghetti Uzi

Forrás: <https://www.guns.com/news/2013/06/18/beretta-m12-subgun-the-spaghetti-uzi>
Letöltés ideje: 2023.09.03.

(a továbbiakban: Beretta M12 Subgun: The Spaghetti Uzi)

szerepel a „KOMONDOR” Szolgálat karhatalmi készletében.⁴⁷ Az állomány által csak „hurkatöltőnek” becézett Beretta M12 géppisztolyokkal a magyar terrorelhárítók egy visszaemlékezés alapján kezdetben csak bemutatásképpen, egyetlen alkalommal lőhettek, mivel azokat az alakulat vezetése az alacsony beszerzett darabszám és a nehéz, szinte lehetetlen alkatrészcsere miatt kímélni akarta.⁴⁸ Ezt követően a fegyver mégis bekerült a rohamcsoportok eszköztárába, gyakran az SHE-61M géppisztolyokkal egyszerre viselve.⁴⁹

3. számú ábra
9×19 Parabellum Beretta géppisztoly⁵⁰

Gépkarabélyok

A II. világháború ideje alatt merült fel az igény a géppisztolyoknál erősebb, a géppuskáknál gyengébb lőszert tüzelő, egyes- és sorozatlövésre egyaránt alkalmas gyalogsági fegyver megszerkesztésére, amely megnövelte a lövészrajok tűzerejét. A németek által kifejlesztett első, sorozatban gyártott

⁴⁷ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁴⁸ KISS László írásbeli közlése (2013. április 26.)

⁴⁹ SZÓRÁDI István szíves közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

⁵⁰ A szerző gyűjteményéből.

és nagy számban rendszeresített gépkarabély, az StG-44 után a szovjet hadsereg rendszerített ilyen típusú fegyvert – a Kalasnyikov-rendszerű AK-47 gépkarabélyt.⁵¹ Az elsődlegesen harctéri felhasználásra, katonai igények szerint készült fegyverek változatai gyorsan utat találtak a rendőri különleges műveleti egységek fegyvertárába is.

- AMD géppisztoly (7,62×39 mm): Az 1964-ben rendszeresített gépkarabély, korabeli nevén géppisztoly⁵² az alapjául szolgáló szovjet AKM gépkarabélynál rövidebb csövével, baloldalra behajtható válltámasszal kifejezetten a gépesített lövések, valamint ejtőernyősök igényeinek szem előtt tartásával készült. Az AMD-65, azaz „*Automata Modernizált Deszantfegyver*” 30 darab, valamint 20 darab gépkarabélylőszer befogadására alkalmas íves szekrénytárral került rendszeresítésre.⁵³ A fegyver belügyminiszteri utasítás alapján a Belügyminisztérium alárendeltségébe tartozó minden hivatásos és sorállományú rendőr, kormányőr, illetve határőr személyi fegyverzetének részét képezte.⁵⁴ Érdemes megjegyezni, hogy a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat tagjai számára a fegyverhez rendszeresítették a PBSz-1 hang- és fénycsökkentő készüléket is, amelyet jelen dolgozat „*Különleges felszerelések, kiegészítők*” című fejezetében bővebben bemutatunk.⁵⁵ A terrorelhárító egység karhatalmi készletében az állomány részére kiadott fejenként 1-1 darab fegyveren kívül 20 darab éles AMD-65 géppisztoly, valamint 25 darab hatástalanított, gyakorló fegyver kapott helyet.⁵⁶

⁵¹ PAP: 112-113. o.

⁵² 7,62 mm-es AMD-65 géppisztoly leírása és kezelési utasítása (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1968) 3. o. (a továbbiakban: AMD-65)

⁵³ PAP: 17. o.

⁵⁴ BM 1983/26: 6. o. (NORMA Fegyverek és fegyverzeti anyagok használatára jogosultak részére - Személyi Felszerelések)

⁵⁵ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 2. o.

⁵⁶ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

4. számú ábra

7,62×39 mm AMD-65 típusú gépkarabély PBSz-1 hang- és fénycsökkenető készülékkel⁵⁷

- AMP géppisztoly (7,62×39 mm): A belügyi szerveknél 1975-ben rendszeresített, 1969-ben kifejlesztett puskagránát kilövésére alkalmas AMP-69 gépkarabély alapját az AKM-63 gépkarabély adta, jelentős átalakításokkal. A behajtható, amortizátoros válltámasszal és visszarúgást elnyelő csúszó mellső markolattal ellátott gépkarabély

⁵⁷ A szerző gyűjteményéből.

kiképző,⁵⁸ robbanó,⁵⁹ valamint könnyfakasztó gránátok⁶⁰ kilövésére egyaránt alkalmas volt. A fegyver bal oldalára rögzíthető optikai irányzék segítette a célzást. A fegyver csövére húzva kilőhető gránátok indításához öt darabos tárban elhelyezett, különleges adaptertöltényre, valamint a gázvisszavezető cső manuális lezárására volt szükség, így a fegyver viszonylag gyorsan átalakítható volt egyéni lövészfegyverből gránátvető eszközzé.⁶¹ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében 15 darab ilyen speciális gépkarabélyt helyeztek el.⁶² A fegyverhez tartozó könnyfakasztó gránát jellemzőit jelen dolgozat későbbi, „Nem halálos eszközök” című fejezetében mutatjuk be.

Puskák

A puskák, azaz a puskalőszer kilövésére egyes lövés leadásával alkalmas, huzagolt csövű tűzfegyverek a hadviselés, a rendvédelem, a sport és a vadászat eszközei évszázadok óta. A II. világháború utolsó időszakáig meghatározó fegyverzeti elemnek számító puskák a 20. század második felében, a sorozatlövő fegyverek térnyerésével speciális feladatkörben használható fegyverekként éltek tovább. Az optikával vagy távcsővel felszerelt golyós puskák az alegységek harcát támogató mesterlövészek, precíziós lövők munkaeszközeivé váltak, míg a sörétes puskák különleges helyzetek megoldására (városi harcban ajtók, záruk megnyitása, rendvédelmi területen nem halálos lövedékek kilövésével célpont harcképtelenné tétele) voltak alkalmasak.⁶³ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat a harc megvívásának eszközei mellett több, a kiképzés vagy sportversenyek terén al-

⁵⁸ 1969M PGK – Puskagránát - kiképző

⁵⁹ 1969M PGR – Puskagránát – robbanó

⁶⁰ 1969M PGKF – Puskagránát – könnyfakasztó

⁶¹ PAP: 18. o.

⁶² KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁶³ PAP: 256-257. o.

kalmazható típust is rendszeresített. A puskák technikai paraméterei, valamint felhasználási módjuk tükrében szükséges az alábbi fejezetet a puskák típusai szerint alfejezetekre bontani.

Kisöbű sportpuskák

A kisöbű sportpuskák vagy szabadpuskák jellemzően 5,6 milliméteres űrméretű vagy .22 LR lőszeret tüzelő sportpuskák, melyek a lövészsport mellett a lökiképzés olcsó és megbízható eszközei nem csak a különleges erők szervezetén belül, de a katonai előképzés és a versenysport keretében is.⁶⁴

- FÉG kispuska (.22 LR): Az 1948M kispuska nevéből adódóan 1948-tól kezdődően alkotta a magyar fegyveres erők és a polgári fegyveres előképzés gerincét.⁶⁵ Az íves csapóiránnyal szerelt, célzott lövés leadására 200 méterig kalibrált, egylövetű fegyverek⁶⁶ meglepő módon harci alkalmazásra is kerültek az 1956. októberi fegyveres harcokban, ahol a fegyveres felkelőcsoportok gyakran gyerekkorú tagjai a katonai előképzés során megismert kispuskák segítségével vették fel a harcot a jobban felszerelt szovjet katonai alakulatokkal szemben.⁶⁷ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében 1988 végén 36 darab ilyen puska volt megtalálható, 800 darab lőszerrel együtt.⁶⁸
- ZKM kispuska (.22 LR): A csehszlovák eredetű ZKM 452, hasonlóan magyar megfelelőjéhez, sportpuskának tekinthető, így hasznosságát a lökiképzés takarékos tételeiben kereshetjük. A magyar

⁶⁴ PAP: 168. o.

⁶⁵ 48M kispuska anyagismeret (TERVEZET) (Honvéd Kiadó parancsnokság, 1951.) 7. o. (a továbbiakban: 48M KISPUSKA)

⁶⁶ 48M KISPUSKA: 7. o.

⁶⁷ V. ö.: PONGRÁTZ Gergely: Corvin-köz 1956 (szerzői kiadás, 1992.) 97. o. (a továbbiakban: PONGRÁTZ)

⁶⁸ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

változathoz képest fontos eltérést jelent, hogy a puskára puskatávcső szerelhető fel, így a típus a rendőrségi mesterlövők kiképzésének jól használható „*belépőfegyvere*”.⁶⁹ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében összesen 8 darab ilyen puska kapott helyet.⁷⁰

Távcsöves puskák

A távcsöves puskák olyan puskalöszert tüzelő, ismétlő vagy öntöltő rendszerű fegyverek, melyeket gyárilag optikai nagyítást lehetővé tévő puska-távcsővel szereltek fel, így nagyobb távolságra is pontosan vezethető ponttűz kifejtését teszik lehetővé, éjjellátó optika használatával akár éjszakai sötétben is. Az ilyen fegyverek kezelői lehetnek a precíziós lövők vagy a mesterlövészek, kiképzéstől és feladatkörétől függően.⁷¹ Fontos megemlíteni, hogy a katonai és a rendőri mesterlövő kiképzés alapvetéseiben tér el, melyeknek lényegét a két terület eltérő jogi környezete és végcélja adja. Míg a katonai mesterlövők vagy precíziós lövészek egyik fő feladata az ellenség élőerejének pusztítása nagy távolságból, addig a rendőri mesterlövők számára a kisebb távolságról, nagy pontossággal (végtagra vagy adott tárgyra, például gázpalackra) leadott lövés kiváltása által a veszélyforrás kiiktatása a feladat. Ahogy Simonyi Ottó rendőr ezredes fogalmazott nagy hatású könyvében:

*„A katonai mesterlövész képzés metodikája és a különleges rendőri (...) képzésben csak a mesterlövész szó a közös pont. (...) Amiért harci területen a katonai lövész kitüntetést kap, azért a rendőrségi berkekben több év börtön járhat.”*⁷²

⁶⁹ INSTRUCTION MANUAL CZ 452 ZKM (Ceska Zbrojovka) p. 20. (a továbbiakban: CZ 452 ZKM)

⁷⁰ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁷¹ PAP: 302. o.

⁷² SIMONYI Ottó: A mesterlövész – vadászatról és sportlövészetről (magánkiadás, 2022) 90-91. o. (a továbbiakban: SIMONYI)

- SZVD 7,62 mm-es puska (7,62×54R): A szovjet eredetű, öntöltő rendszerű, távcsöves puska fontosabb célpontok, álló, mozgó, álcázott és nyílt célok leküzdésére szolgál.⁷³ A tíz darabos, kivethető szekrénytárból adogató fegyver lőtávolsága PSZO-1 optikai irányzékkel 1 300 méter.⁷⁴ A Dragunov távcsöves puskák felszerelhetők NSZPU éjjellátó optikával is, melyet a későbbiekben mutatunk be részletesebben. A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletébe összesen 39 darab ilyen puska került 1 120 darab 39M acélmagvas puskalőszerrel, valamint 200 darab „minőségi puskalőszerrel”, ami valószínűsíthetően a szovjet eredetű, 7N1 jelzésű, 7,62×54R kaliberű puskalőszerekkel azonos, amelyet különleges kialakítása, valamint speciálisan összeállított lőportöltete alkalmassá tesz távolsági céllövő feladatok ellátására.⁷⁵
- 7,62 mm-es TÁJFUN puska (7,62×54R): A szovjet eredetű, 7,62×54R kaliberű céllövő puskából 3 darab került a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletébe.⁷⁶ A kifejezetten versenysport céljaira tervezett puskák különösen pontos lövések leadására készültek álló célokra nyílt és zárt lőtereken. A puskának három változata készült el 1969 és 1980 között. A TÁJFUN-1 (Та́йфун-1) puska 7,62×54R puskalőszert tüzel, míg a TÁJFUN-3 (Та́йфун-3) puska céllövő-gyakorlópuskaként .22LR kaliberű lőszerhez készült. Mindegyik változat úgynevezett „schnelleres” elsütőszervezettel készült, azaz sütéskönnyítő funkcióval rendelkezik, mely egyetlen gomb megnyomása után lényegesen lecsökkenti

⁷³ 7,62 mm-es DRAGUNOV távcsöves puska anyagismereti és lőutasítása (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1987.) 5. o. (a továbbiakban: DRAGUNOV)

⁷⁴ DRAGUNOV: 5. o.

⁷⁵ 7N1 7.62mm rifle sniper cartridge

Forrás: <http://roe.ru/eng/catalog/land-forces/strelkovoe-oruzhie/pistol-cartridges/7n1/>
Letöltés ideje: 2024.02.22.

⁷⁶ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

az elsütőbillentyű működtetéséhez szükséges erő kifejtést. A TÁJ-FUN puskák a keleti blokk sportlövő-társadalmának számos sport-sikert hozó, mára ritkának számító, keresett sportpuskák, melyek puskatávcsővel felszerelve alkalmasnak bizonyultak a rendőri mestertlövész-kiképzés végrehajtására.⁷⁷

- 7,62 mm-es SAUER puska (.300 Winchester): Az SSG-2000 mestertlövész puska egy golyós, forgótolózáras fegyver volt, amelyet német–svájci együttműködésben fejlesztettek ki 1983-ban, kifejezetten a katonai, rendvédelmi és sportlövész felhasználásra.⁷⁸ A rendvédelmi körökben is ritkaságnak számító fegyver a Sauer 80/90 céllövőpuskán alapul, leggyakoribb céltávcsövei a Schmidt & Bender 1.5-6x42 változtatható nagyítású távcső, illetve a Zeiss Diatal ZA 8x56 céltávcső voltak.⁷⁹ A fegyver különlegességét jelzi, hogy a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében egyetlen darab ilyen puska kapott helyet.⁸⁰ Érdemes megjegyezni, hogy egykori terrorelhárítók visszaemlékezései szerint legalább két-három ilyen fegyver volt készleten az alakulatnál.⁸¹

⁷⁷ Произвольная малокалиберная винтовка „Тайфун” (ЦБТ).

Forrás: https://iz-article.ru/typhoon_6.html

Letöltés ideje: 2024.02.24. (a továbbiakban: TÁJFUN)

⁷⁸ SIG-Sauer SSG 2000

Forrás: <https://tvd.im/small-arms/4837-sig-sauer-ssg-2000.html>

Letöltés ideje: 2024.03.15. (a továbbiakban: SIG-SAUER SSG 2000)

⁷⁹ SIG SSG-2000

Forrás: <https://www.weaponsystems.net/system/826-SIG+SSG-2000>

Letöltés ideje: 2024.03.15. (a továbbiakban: SIG SSG-2000)

⁸⁰ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 2. o.

⁸¹ Kiss László szóbeli közlése

Sörétes puskák

A sörétes puskák sima csövű löfegyverek, melyeknek tölténye több darab, acélból, ólomból vagy egyéb anyagból készült, kisméretű golyót tartalmaz.⁸² A sörétes puskák alkalmasak mechanikai akadályok (zárak, ajtók) átlövésére is, így nem csupán élőerő elleni alkalmazásuk miatt hasznos eszközei az épületharcnak. Nem halálos eszközként, gumilövedékkel töltve alkalmazhatóak fegyveres vagy felfegyverkezett elkövetők ellenállásának megtörésére úgy, hogy ezzel ne okozzunk végzetes sérülést.⁸³ A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletének tanúsága szerint az egységnél rendszeresített fegyverekhez többféle töltény is került, mint például a 8 milliméteres gumilövedékes lőszer, a műanyag granulátumos töltény, a riasztólőszer, melyeket a nem halálos eszközöket taglaló fejezetben mutatunk be bővebben. Ezek mellett gyöngygolyós (brenneke) és 00-ás (buckshot) sörétes lőszer is elérhetőek voltak a különleges rendőri szolgálat során felmerülő feladatokhoz.⁸⁴

- IZS 12-es sörétes puska: A szovjet eredetű, bock-elrendezésű, azaz két egymás alatti fegyvercsővel készült IZS-27 (ИЖ-27) sörétes puska eredetileg vadászfegyvernek készült.⁸⁵ A több, mint kétmillió világszerte eladott példánnyal az egyik legelterjedtebb vadászfegyver, így nem meglepő, hogy a keleti blokk számos fegyveres rendvédelmi egysége használatba vette a típust. A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében kilenc darab ilyen sörétes puska kapott helyet.⁸⁶

⁸² PAP: 284. o.

⁸³ PAP: 118. o.

⁸⁴ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 2. o.

⁸⁵ Model EAA Baikal IZH27 over and under shotgun (12, 16, 20, 28 GA and .410 Bore) warnings and instruction manual (European American Armory, 2004.) 2. o. (a továbbiakban: EAA BAIKAL IZH27)

⁸⁶ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

- Remington 12-es sörétes puska: Az amerikai eredetű fegyverekből összesen öt darab volt megtalálható a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében, a felsoroláshoz zárójelben hozzáadva a kilenc darab IZS 12-es sörétes puska számához.⁸⁷ Ezeket a sörétes puskákat kifejezetten katonai, rendőri feladatra tervezték, a cső alatt futó tárban több (5–8) darab lőszer is helyet kapott, meggyorsítva az újratöltést. Az előágyszános kialakítás tette lehetővé a gyors újratöltést és tűzkésszé tételt.⁸⁸

Nem halálos eszközök

A nem halálos eszközök körébe tartozik minden olyan fegyvertípus, amelynek használatával elkerülhető a halálos vagy maradandó sérülés, miközben gyorsan harcképtelenné teszik az ellenfelet.⁸⁹ Jelen felsorolásban egyaránt helyük van a nem halálos tűzfegyvereknek, a halálos lövedék kilövésére is alkalmas tűzfegyverekhez rendszeresített speciális töltényeknek és lövedékeknek, valamint azoknak a hidegfegyvereknek és kényszerítő eszközöknek, amelyek alkalmasak a rendőri intézkedésnek ellenálló személy vagy személyek ellenállásának megtörésére úgy, hogy nem okoznak halált vagy maradandó súlyos sérülést. A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat fegyvertárában is megtalálhatóak voltak azok a nem halálos eszközök, melyekkel minden egyéb területen szolgáló rendőrt is felszereltek, mint például a könnygázszóró gumibot, a patentbilincs vagy az egyéni könnyfakasztó spray, ám ezeken kívül is számos nem halálos eszközt alkalmaztak a hazai terrorelhárítók.

- 12-es extra 8 mm-es gumilövedékű puskalőszer: A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében összesen 650 darab, 8 milliméteres gumilövedékkel töltött, sörétes puskából

⁸⁷ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁸⁸ PAP: 77. o.

⁸⁹ PAP: 228. o.

kilöhető, 12.es kaliberű gumilövedék szerepel, amelyeket az IZS-27 és a Remington típusú sörétes puskákból egyaránt ki lehet löni.⁹⁰ A gumilövedékek fő célja a riasztás és a támadók végzetes sérülés okozása nélküli harcképtelenné tétele. A gumilövedék használata 15 méteren belül életveszélyes sérülést okozhat, fejre, nyakra leadott lövés pedig távolabbról is halálos, vagy maradandó sérülést okozhat, így a gumilövedékek alkalmazásakor fokozottan érvényesül az arányosság elve.⁹¹

- 12-es granulátumos puskalőszer: A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében összesen 450 darab úgynevezett „granulátumos” töltény kapott helyett.⁹² Ezek a töltények 4 gramm mennyiségű, apró műanyag rudacskákkal töltöttek, amelyek a fegyver csövét elhagyva lövedékkévébe rendeződve egy adott területen szétszóródva zavarják meg a támadót vagy támadókat úgy, hogy eközben nem okoznak maradandó sérülést. A kifejezetten rendvédelmi céllal kifejlesztett töltényt életvédelmi szempontok miatt csak húsz méternél nagyobb távolságról lehet használni csoportosuló célpontok ellen, a töltény pszichikai hatását a 90 decibel körüli lövésdörej erősíti fel.⁹³
- 12-es riasztólőszer: A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében szereplő 45 darab, sörétes puskába tölthető riasztótöltény csupán hanghatást váltott ki a lövés leadásakor, így kiválóan alkalmas volt bemutatók során való felhasználásra, ahogy figyelmeztető lövés leadására is.⁹⁴
- 9x18 mm-es gyakorlótöltény: A Makarov pisztolylőszerrel megegyező méretű, alumíniumból készült, speciális töltények fő tölteteként krétaport alkalmaztak, mely a lövés pillanatában a töltény

⁹⁰ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁹¹ PAP: 118. o.

⁹² KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

⁹³ PAP: 118. o.

⁹⁴ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

elején kialakított, zöld színű műanyag kupakkal lezárt nyíláson kiáramolva terítette be a célpontot. Így ez a tölténytípus lehetővé tette, hogy a terrorelhárítók biztonságosan gyakorolják a mozgó, élő célpontok elleni tűzharcot, leginkább egymáson, szituációs lökiképzés keretében. A terepmintás vagy fekete bevetési egyenruhán látványosan megmaradó fehér por jól igazolta a biztos találatot, így ez a tölténytípus a később népszerű paintball eszközök elterjedése előtt biztosította a kiképzés életszerűvé tételét. Nagy előnyt jelentett az a tény is, hogy a speciális töltényt a Pa-63-as pisztoly átalakítása nélkül is alkalmazhatták a terrorelhárítók.⁹⁵ Ez a tölténytípus tekinthető a későbbi Simunition csökkentett löportöltetű kiképzőlőszerek előfutárának.⁹⁶

- Gumibot, szürke: A köznyelvben csak „*kádárkolbász*” néven elhíresült kényszerítő eszköz a rendőri alapfelszerelés részeként került rendszeresítésre.
- RVGL 3-as gránátvető fegyver (hálóvető készlettel): A lengyel eredetű nem halálos eszközt, melyből a „*KOMONDOR*” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében huszonöt darab volt megtalálható, 1978-ban rendszeresítették a lengyel belügyi csapatoknál. A fegyver alapját a Lengyel Népköztársaságban gyártott Krotki Bojowy Karabin Automatyczny Kalasznikowa gépkarabély adta, melyet úgy alakítottak át, hogy ne legyen alkalmas éles lőszer kilövésére.⁹⁷ A fegyver csövére egy cserélhető toldalék került, melyből indítótöltény segítségével száz méter távolságra az UGL-200-as univerzális könnyfakasztó gránát és a toldat cseréje után SZO-84

⁹⁵ Kiss László szóbeli közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

⁹⁶ PAP: 280. o.

⁹⁷ RWGL-3: Poland's Riot Squad AK-Based Tear Gas Launcher

Forrás: <https://www.forgottenweapons.com/rwgl-3-polands-riot-squad-ak-based-tear-gas-launcher/>

Letöltés ideje: 2024.07.28.

típusú elfogóháló is kilőhető volt.⁹⁸ Az eszközből a terrorelhárítók harminc darabbal rendelkeztek.⁹⁹ A háló hatásos lőtávolsága öt-nyolc méter,¹⁰⁰ legnagyobb lőtávolsága körülbelül harminc méter volt,¹⁰¹ alkalmazási területe pedig a tömegben a hangadók, illetve a tömeget manipuláló személy vagy személyek mozgásképtelenné tétele, ön- és közveszélyes személy mozgásképtelenné tétele, különösen veszélyes, garázda személy mozgásképtelenné tétele volt.¹⁰² Maga a hálövető, a felhasználók visszaemlékezései alapján nem vált be túl jól, így alkalmazásától, a gyakorlatokon kívül, eltekintettek.¹⁰³

- AVGL 3-as gránát-sorozatlövő: A kézi könnygázgránátvető mellett rendelkezésre állt a szintén lengyel eredetű AWGL-3 automata könnygázgránát-kilövő, melyet UAZ-469 terepjáróra és állványra szerelve egyaránt alkalmaztak.¹⁰⁴ Az eszköz ötven gránát kilövéseére volt alkalmas percenként.¹⁰⁵ A gránát-sorozatlövőt, tömegoszlató jellegéből adódóan, terrorelhárító feladatra nem alkalmazták.
- UGL-200-as könnyfakasztó gránát: A klóracetátfenol (CAF) tartalmú lövedék egyaránt indítható az RWGL-3 gránátvető fegyverből és az AWGL-3 gránát-sorozatlövő eszközből. A hatóanyag, mely a nyálkahártya irritációjával teszi harc képtelenné a célpontokat, tizenöt másodpercig képez intenzív, fehér füstfelhőt, hat másodperces késleltetéssel.¹⁰⁶

⁹⁸ A tömegoszlatás során alkalmazható fegyverek és technikai eszközök (BM Könyvkiadó, 1988.) 8-10. o. (a továbbiakban: BM-Tömegoszlatás)

⁹⁹ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

¹⁰⁰ BM-Tömegoszlatás: 10. o.

¹⁰¹ Kiss László szóbeli közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

¹⁰² BM-Tömegoszlatás: 4. o.

¹⁰³ Interjú BÁRÁNY Jánossal (2024. 07.10-én) 19. o. (a továbbiakban: BÁRÁNY)

¹⁰⁴ BM-Tömegoszlatás: 13. o.

¹⁰⁵ BM-Tömegoszlatás: 8. o.

¹⁰⁶ BM-Tömegoszlatás: 9-10. o.

Különleges felszerelések, kiegészítők¹⁰⁷

- „Komondor” dobócsillag: Kevés adat áll rendelkezésre a terrorelhárítók részére gyártott négyhegyű dobócsillagról, amely 1988 körül jelenhetett meg a hazai rendőri terrorelhárítás fegyvertárában. A visszaemlékezések szerint fejenként három,¹⁰⁸ illetve öt¹⁰⁹ dobócsillagot osztottak ki, melyeket az állomány a bevetésekre is magával vitt.¹¹⁰ Bár az eszközöket nem használták éles helyzetben, a kiképzés során célba dobási gyakorlaton alkalmazták.¹¹¹ A fegyverszámmal ellátott dobócsillagok hiánytérítési ára 598 forint volt darabonként.¹¹² A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálatnál rendszeresített fegyvereket 2001-ben vonták ki a Készenléti Rendőrség Terrorelhárító Szolgálatának fegyvertárából.¹¹³
- PBSz-1 hangtompítós készülék: A szovjet eredetű PBSz-1 hang- és fénycsökkentő készülék, melyből a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat karhatalmi készletében ötven darab volt megtalálható,¹¹⁴ egy húsz centiméter hosszúságú, hengeres eszköz volt. Ez a különleges toldalék, speciális, csökkentett töltetű lőszer használata esetén

¹⁰⁷ A KIMUTATÁS a „KOMONDOR” Szolgálat karhatalmi készletében lévő fegyverekről, lőszerokről és hadiműszaki felszerelésekről elnevezésű dokumentum igen részletgazdagon tartalmazza a különféle ostromlétrák, ereszkedő felszerelések, járművek és lövedékálló felszerelések 1988. október 25-én rögzített állapot szerinti listáját, melyekre helyhiányában jelen dolgozatban nem térhetünk ki részletesen. Így csupán a fegyverzeti anyag, valamint az ahhoz szorosan kötődő kiegészítők bemutatására szorítkozhatunk.

¹⁰⁸ BÁRÁNY: 18. o.

¹⁰⁹ SZÓRÁDI István – FARAGÓ Ottó: Egy kommandós élete (Magánkiadás, 2002): 189. o. (a továbbiakban: SZÓRÁDI – FARAGÓ)

¹¹⁰ KISS LÁSZLÓ INTERJÚ: 1. o.

¹¹¹ BÁRÁNY: 18. o.

¹¹² Hiánytérítési Kötelezettség Fűkö László r. őrnagy részére (1991. november 28.)

¹¹³ Viplak Attila szóbeli közlése (2025. június 4.)

¹¹⁴ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

lehetővé tette a jelentősen csökkent hang- és fényhatású lövések leadását.¹¹⁵ A hangtompító a hengeres fémtestben található gumilamellák segítségével ejti csapdába a kiáramló löporgázokat, így meggátolva a nagy hang- és fényhatással járó torkolattűz, valamint lövésdörej kialakulását.¹¹⁶ A hangtompítóval felszerelt fegyverhez különleges, oldalirányozható csapóirányzékot alakítottak ki.¹¹⁷

- NSZPU készülék: A szovjet eredetű éjszakai optika, melyből a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat fegyvertárában harminckilenc darab állt rendelkezésre,¹¹⁸ az 1970-es évektől volt használatban a keleti blokk fegyveres erőinél. A fegyverre szerelhető optika feladata az volt, hogy csökkent fényviszonyok között, a Hold és a csillagok fényének felhasználásával, elektrooptikai működési elv alapján adjon jobban megvilágított képet a felhasználók számára, akik így éjszakai sötétségben is célzott lövéseket adhatnak le.¹¹⁹ Az eszköz az AK-fegyvercsalád számos tagja mellett könnyedén felszerelhető az SZVD Dragunov távcsöves puskára, valamint a PKM géppuskára is.¹²⁰
- AITOR kés: A spanyol AITOR késgyártó cég „Botero” elnevezésű, 16019-es cikkszámú terméke egy 12,4 centiméter pengehosszúságú, fűrészes éllel ellátott, feketére felületkezelte pengéjű, fix-pengés harci kés, melynek feketére festett alumínium markolata biztos fogást adott az eszköznek.¹²¹ Érdeemes elmondani, hogy az eszközből nem sikerült annyit behozni Magyarországra, amennyire szükség lett volna, így köztes megoldásként fél tucat Ka-Bar 2752

¹¹⁵ Hang- és fénytompító készülék (PBSz-1) a 7,62 mm-es AKM és AMD-65 géppisztolyokhoz – Anyagismereti és löutasítás (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1979) 4. o. (a továbbiakban: PBSZ-SZABÁLYZAT)

¹¹⁶ PBSZ-SZABÁLYSZAT: 4. o.

¹¹⁷ PBSZ-SZABÁLYSZAT: 4. o.

¹¹⁸ KOMONDOR KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

¹¹⁹ ARTICLE NSPU (Index 1PN34) TECHNICAL DESCRIPTION AND SERVICE MANUAL (5. o.) (a továbbiakban: NSPU MANUAL)

¹²⁰ NSPU MANUAL: 4. o.

¹²¹ AITOR CATALOGO GENERAL (2021) 8. o. (a továbbiakban: AITOR-Katalógus)

típusú csizmakést szereztek be, melyek kialakításukban, eltekintve a fűrészél kialakításától, megegyeztek a spanyol kés specifikációival.¹²²

Végkövetkeztetések

A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat által használt fegyverzeti anyag legnagyobb része a Varsói Szerződés hadifegyvereinek körébe tartozik, speciális rendőri feladatok ellátására éppen ezért korlátozottan alkalmas. Ahogy az 1990-ben, az alakulat fennállásának utolsó évében írták:

„Fegyverzetünk alapvető hiányosságai közé tartozik a korszerű mesterlövő puskák hiánya, a speciális lövészetre alkalmatlan PA-63 és a magyar PA-RABELLUM pisztolyok állapota, a 38-as forgópisztolyok és jó minőségű lőszer hiánya. (...) Az amortizáció foka igen magas a jármű, fegyver és technikai eszközöknél. A kiképzés folyamatos végrehajtása és a feladat ellátása ugyanezekkel (sic!) történik.”¹²³

A fegyverzeti anyag mennyisége, összevetve a kortárs belügyminiszteri utasítások által festett képpel, számos területen elmaradt a kívánatostól. Jó példa erre a Magyarországon „SHE-61M” néven rendszeresített Sa vz. 61 Škorpion géppisztolyok esete, melyeknek karhatalmi készletben látható száma teljesen más képet mutat, mint ahogy azt a belügyminiszteri utasításban rögzítették. Arra vonatkozóan nincsen adat, hogy ezek az eszközök a zászlóaljok álladékkészletének átcsoportosításával vagy más módon kerültek-e a terrorelhárítók karhatalmi készletébe, ám az bizonyos, hogy 1983-ban a Forradalmi Rendőri Ezred „rohamcsoportokba beosztott” állománya részére csupán 1-1 darab „egyéb” kategóriájú géppisztolyt határoztak meg csoportonként.¹²⁴ Ezzel együtt is kijelenthető, hogy a csehszlovák

¹²² KISS LÁSZLÓ INTERJÚ: 4. o.

¹²³ KOMONDOR-JELENTÉS 1990: 6. o.

¹²⁴ BM 1983/26: 12. o.

eredetű géppisztoly a különleges rendőri egységek legelterjedtebb dedikált sorozatlövő fegyverének tekinthető az 1990-es évek elejéig.

Hallatlanul érdekes és paradox helyzetet teremtett az olasz Beretta M12 géppisztolyok használatba vétele körüli, az alakulat teljes állománya által ismert és nyílt titokként kezelt kálvária, melyről az alakulat egyik tagja így emlékezett meg:

„(...) a régi időkben állítólag nálunk bujkált egy világszerte kőrözött nemzetközi terrorista, Carlos¹²⁵ is. (...) A hallgatóságos egyesség szerint itthon nem követett el semmiféle akciót, bár a külföldi ténykedéseinek sajnos volt magyar sérültje is. Carlos a László Kórház területén kapott egy komplett emeletet, ahonnan remekül és főleg zavartalanul tudta folytatni a műveleteit. Kicsit furcsa, hogy a fegyverraktárából a Magyar Rendőrség is lenyúlt löszereket és fegyvereket a »távozása« után. A fegyvereken lévő azonosító számokat jól láthatóan kiköszörülték, ami által még bizarrabb látványt nyújtottak ezek az illegálisan beszerzett fegyverek a rend őreinek kezében.”¹²⁶

A Beretta M12 géppisztolyok használatba vétele nem jelenthetett tartós megoldást a fegyverzet terén jelentkező problémákra. Az 1988. október 25-én kelt tapasztalati jelentés is kiemeli, hogy a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat működésének legkevésbé dinamikusan fejlődő területének a felszerelések modernizációja tekinthető, mivel a jelentés lezárásáig terjedő,

¹²⁵ Ilich Ramírez, Sánchez (1949. október 12–): A venezuelai születésű szélsőbaloldali terrorista, ismertebb nevén „Carlos a Sakál” számos nyugat-ellenes terrortámadás kitervelésében és végrehajtásában vett részt az 1970-es és ’80-as években, főleg a Palesztin Népi Felszabadítási Front égisze alatt. Legsikeresebb támadása az OPEC (Kőolaj-exportáló Országok Szervezete) bécsi ülésének 1975. december 21-i megtámadása volt, melynek során 60 túszt ejtett, és elérte követeléseit teljesítését, valamint azt, hogy szabadon távozhasson. Körülbelül két éven át élt Budapesten. Jelenleg életfogytiglani börtönbüntetését tölti Franciaországban.

¹²⁶ KISS: 33-34. o.

nagyjából egyéves időszakban csupán az előírányzott eszközpark 36%-át sikerült beszerezni.¹²⁷

A jelentés komoly problémaként veti fel a fegyverzet elavulását is, melyet az állomány egyaránt használt kiképzési feladatokra és éles bevetések során. A B. Szabó Ernő rendőr alezredes, törzsfőnök által aláírt jelentés aláhúzza, hogy az eszközök elavultsága és elhasználódása veszélyezteti az alakulat hadra foghatóságát és a bevetések sikerességét egyaránt.¹²⁸ Ezt erősíti meg az 1990. május 2-án kelt, segélykiáltásként is felfogható jelentés is, melyben a terrorelhárító szolgálat parancsnoka leszögezi, az alakulat anyagi-technikai színvonala az 1970-es évek közepének szintjén mozog, így 15 éves lemaradást mutat a nemzetközi trendekhez képest.¹²⁹ A fegyverzeti kérdés megoldására 1990. október 1-jén, a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat fennállásának harmadik évfordulóján készült előterjesztés igyekezett megoldást találni. A Pácser István rendőr ezredes, megbízott parancsnok által aláírt összegzés így fogalmaz:

„A Szolgálatot egyszeri komplett felszereléssel európai szintű kommandóvá lehet fejleszteni. (...) Meg kell teremteni, hogy a Szolgálat a beszerzésre kerülő eszközöket tesztelje és csak olyan eszközöket szerezzenek be illetékesek, melyet a Szolgálat jónak tart. (Jelenleg több olyan eszközzel rendelkezünk, melyről nem tudjuk, mire kellene használni, ki és miért szerezte be részünkre!)”¹³⁰

A lőfegyverek sokszínűsége a hozzájuk tartozó lőszer utánpótlását is megnehezítette, logisztikai kihívások elé állítva az illetékeseket. A források alapján rendszerben lévő X típusú fegyverhez X féle különböző típusú lőszer állt rendelkezésre 1988-ban.

¹²⁷ VCSÉK BM FRE PK BESZÁMOLÓ 1988: 8. o.

¹²⁸ VCSÉK BM FRE PK BESZÁMOLÓ 1988: 9. o.

¹²⁹ KOMONDOR-JELENTÉS 1990: 6. o.

¹³⁰ ELŐTERJESZTÉS a terrorelhárító szolgálat önállóvá tételére és a szükséges fejlesztésre (Budapest, 1990.) 4. o. (a továbbiakban: KOMONDOR-ELŐTERJESZTÉS)

A „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat a különféle hadifegyverek mellett speciális fegyverzetet is rendszeresített, melyek közül kiemelkednek a különféle nem halálos fegyverek, mint a magyar fejlesztésű AMP-69 puskagránát kilövésére alkalmas gépkarabély, vagy a lengyel gyártású, hálövető szerelékkel is ellátott RWGL 3-as gránátvető fegyver, valamint az AWGL 3-as gránát-sorozatlövedő, melyet gépjárműre szerelve alkalmaztak.

Ide sorolhatjuk a sörétes puskákhoz rendszeresített 12-es kaliberű, extra 8 mm-es gumilövedékes puskalőszert is, amely élőerő ellen, arányosan felhasználva nem okozott maradandó vagy halálos sérülést. Ugyanilyen, nem halálos eszköznek számít a sörétes puskákhoz rendszeresített 12-es kaliberű riasztótöltény, amely szilárd lövedéket nem tartalmazott, csak a lövés fény- és hanghatását imitálta.¹³¹

A hidegfegyverek körében érdekes „házi fejlesztésnek” tekinthetjük a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat által használt dobócsillagokat, míg harci késként a spanyol AITOR Botero rohamkést, valamint a Ka-Bar 2752 számú csizmakést. A hidegfegyverek kapcsán érdemes elmondai, hogy az állomány számos egyéni beszerzést vagy fejlesztést hajtott végre, így a különféle szűrő-, vágó- és ütőfegyverek arzenálja igen változatos képet mutat.

Irodalomjegyzék

MARAS, Marie-Helen: A terrorizmus elmélete és gyakorlata (Antal József Tudásközpont Budapest, 2016.)

10-80/1973. sz. Tájékoztató a Balassagyarmaton 1973. január 8. és 12. között történt fegyveres terrorcselekményről és felszámolásáról (BM Titkárság Budapest, 1973.) (ÁBTL - 4.2 - 10 - 80/1973)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 02. számú PARANCSA a belső rend és biztonság megszilárdítása tárgyában (Budapest, 1973. január 25.) (ÁBTL - 4.2 - 10 - 21/2/1973)

¹³¹ KOMONDOR-KIMUTATÁS, 1988: 1. o.

A VCSÉK BM FRE Parancsnokának beszámolója a „KOMONDOR” Terrorelhárító Szolgálat felkészültségének helyzetéről, az egység létrehozása óta eltelt időszak tapasztalatairól (Vörös Csillag Érdemrenddel Kitüntetett BM Forradalmi Rendőri Ezred Parancsnokság Budapest, 1988.)

SZÓRÁDI István – FARAGÓ Ottó: Egy kommandós élete (Magánkiadás, 2002.)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 28/1982. számú PARANCSA a terrorcselekmények megelőzésével, feldehárításával, elhárításával kapcsolatos feladatokról (Budapest, 1982. szeptember 6.)

Jelentés a „KOMONDOR” Szolgálat helyzetéről, feladatairól, feladatellátásához szükséges szervezeti, anyagi és technikai feltételekről

KISS László: Regényes életem – Egy terrorelhárító visszaemlékezései (a kézirat a szerző birtokában)

PAP Péter: Kézilőfegyver Vademecum A-Zs (HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest, 2022.)

KIMUTATÁS a „KOMONDOR” Szolgálat karhatalmi készletében lévő fegyverekről, lőszerokről és hadiműszaki felszerelésekről (Budapest, 1988.)

A 9 mm-es Pa-63 pisztoly anyagismereti és lőutasítása (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1965.)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 9/1978. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalékkészleteinek újbóli meghatározására (Budapest, 1978.) 2. sz. melléklet: NORMA a fegyverek és a fegyverzeti anyagok használatára jogosultak részére – SZEMÉLYI FELSZERELÉS (ÁBTL - 4.2 - 10 - 21/9/1978 /4)

KISS LÁSZLÓ INTERJÚ

Használati utasítás és biztonsági előírások a 96M P9RC típusú hadipisztolyhoz. (FÉG Fegyvergyártó Kft., 1996.)

INSTRUCTION MANUAL FOR INTERARMS PM-63C SEMIAUTOMATIC PISTOL CALIBER 9 X 18 MAKAROV

Kiss Dávid: A Magyar Népköztársaság terrorelhárító egységeinek kézfegyverei és egyéb fegyverzeti anyagai (1973-1990)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 9/1978. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalék készleteinek újbóli meghatározásáról (Budapest, 1978.) (ÁBTL - 4.2- 10-21/9/1978)

A BELÜGYMINISZTERIUM I/II. CSOPORTFŐNÖKÉNEK 2/1982. számú INTÉZKEDÉSE a fegyverek központi nyilvántartásáról (Budapest, 1982.) (ÁBTL - 4.2-10 -21/3/1982_5)

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK 26/1983. számú UTASÍTÁSA a fegyver, lőszer és egyéb fegyverzeti anyagok rendszerbe vételének, normáinak és tartalék készleteinek újbóli meghatározásáról szóló 9/1978. számú belügyminiszteri utasítás mellékleteinek módosításáról (Budapest, 1983.) (ÁBTL - 4.2-10-21/26/1983)

H7455 Small Arms Manual - 9-mm Stechkin Automatic Pistol (Publishing House of the Ministry of Defence of USSR, Moscow, 1960.) 1. o. (a továbbiakban: STECHKIN)

BEKE József: A terrorelhárítás kialakulása és fejlődése Magyarországon a hidegháborúban a „C-79-es” akta tükrében – Doktori értekezés (Nemzeti Közszolgálati Egyetem – Rendészettudományi Doktori Iskola Budapest, 2022.)

SZATMÁRI András főhadnagy, a HM Hadtörténeti Intézet Modern Lőfegyver Gyűjtemény, gyűjteményvezetőjének szíves közlése.

KISS László írásbeli közlése (2013. április 26.)

SZÓRÁDI István szíves közlése (az interjú leírata a szerző tulajdonában)

Beretta M12 Subgun: The Spaghetti Uzi

Forrás: <https://www.guns.com/news/2013/06/18/beretta-m12-subgun-the-spaghetti-uzi>

Letöltés ideje: 2023.09.03.

7,62 mm-es AMD-65 géppisztoly leírása és kezelési utasítása (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1968.)

48M kispuska anyagismeret (TERVEZET) (Honvéd Kiadó parancsnokság, 1951.)

PONGRÁTZ Gergely: Corvin-köz 1956 (szerzői kiadás, 1992.)

INSTRUCTION MANUAL CZ 452 ZKM (Ceska Zbrojovka)

SIMONYI Ottó: A mesterlövész – vadászatról és sportlövészetről (magánkiadás, 2022.)

7,62 mm-es DRAGUNOV távcsöves puska anyagismereti és lövetés útmutatója (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1987.)

7N1 7.62mm rifle sniper cartridge

Forrás: <http://roe.ru/eng/catalog/land-forces/strelkovoe-oruzhie/pistol-cartridges/7n1/>

Letöltés ideje: 2024.02.22.

Произвольная малокалиберная винтовка „Тайфун” (ЦБТ).

Forrás: https://iz-article.ru/typhoon_6.html

Letöltés ideje: 2024.02.24.

SIG-Sauer SSG 2000

Forrás: <https://tvd.im/small-arms/4837-sig-sauer-ssg-2000.html>

Letöltés ideje: 2024.03.15.

SIG SSG-2000

Forrás: <https://www.weaponssystems.net/system/826-SIG+SSG-2000>

Letöltés ideje: 2024.03.15.

Model EAA Baikal IZH27 over and under shotgun (12, 16, 20, 28 GA and .410 Bore) warnings and instruction manual (European American Armory, 2004.)

RWGL-3: Poland's Riot Squad AK-Based Tear Gas Launcher

Forrás: <https://www.forgottenweapons.com/rwgl-3-polands-riot-squad-ak-based-tear-gas-launcher/>

A tömegoszlatás során alkalmazható fegyverek és technikai eszközök (BM könyvkiadó, 1988.)

Interjú BÁRÁNY Jánossal (2024. 07. 10-én)

SZÓRÁDI István – FARAGÓ Ottó: Egy kommandós élete (Magánkiadás, 2002.)

Hiánytérítési Kötelezettség Fükő László r. őrnagy részére (1991. november 28.)

Kiss Dávid: A Magyar Népköztársaság terrorelhárító egységeinek kézfegyverei és egyéb fegyverzeti anyagai (1973-1990)

Hang- és fénytompító készülék (PBSz-1) a 7,62 mm-es AKM és AMD-65 géppisztolyokhoz – Anyagismereti és lőutasítás (Honvédelmi Minisztérium Budapest, 1979.)

ARTICLE NSPU (Index 1PN34) TECHNICAL DESCRIPTION AND SERVICE MANUAL

AITOR CATALOGO GENERAL (2021)

ELŐTERJESZTÉS a terrorelhárító szolgálat önállóvá tételére és a szükséges fejlesztésre (Budapest, 1990.)